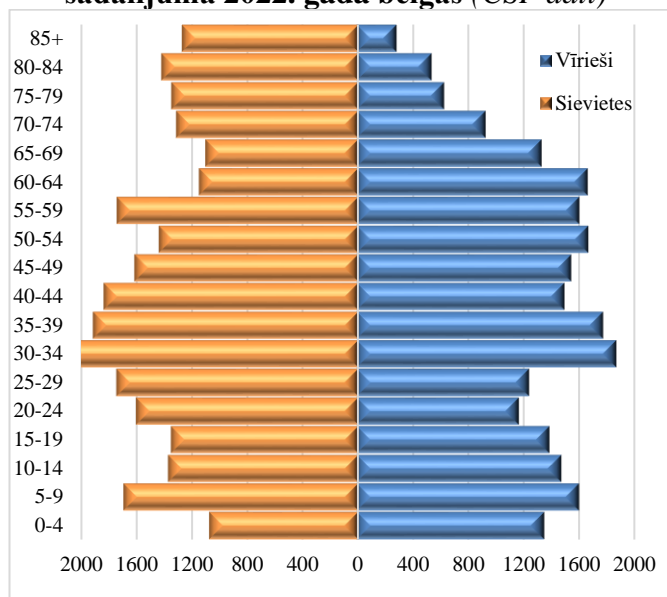

Valmieras novada veselības profils

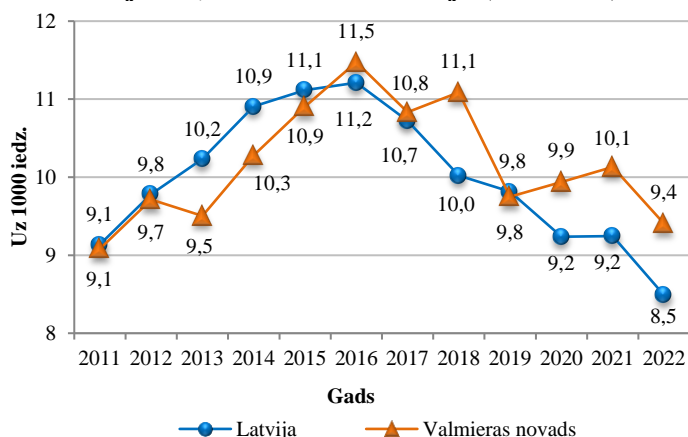
Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Valmieras novadā laika periodā no 2011. gada līdz 2022. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājaslapā www.spkc.gov.lv

1.attēls. Valmieras novada pastāvīgo iedzīvotāju skaits vecuma un dzimuma sadalījumā 2022. gada beigās (CSP dati)

2.attēls. Dzimstība Valmieras novadā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits: 50 464 (2022. g. beigās)
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 2,7%
Iedzīvotāju dabiskā kustība 2022. g.: dzimuši 475, miruši 913 (CSP dati)

Pozitīvās tendences**

- Augstāka dzimstība.
- Zemāka saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem.
- Zemāka saslimstība ar cukura diabētu.
- Zemāka saslimstība ar Covid-19.
- Zema saslimstība ar HIV un AIDS.
- Zemāka mirstība no gremošanas sistēmas slimībām.

Problēmas un izaicinājumi**

- Samazinās iedzīvotāju skaits, straujāk nekā vidēji valstī.
- Augsta mirstība no SAS, 2022. gadā pieaugusi.
- Augstāka saslimstība ar ādas audzējiem, t.sk. melanomu.
- 2022. gadā pieaugusi priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgiem audzējiem.
- 2022. gadā pieaugusi mirstība no ārējiem cēloņiem.
- Augstāka mirstība no pašnāvībām.
- 2022. gadā pieaugusi saslimstība ar jaunatklātu C hepatītu.
- Augstāks potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs.
- Augstāka perinatālā un zīdaiņu mirstība.
- Augstāka saslimstība ar laimboreliozī.

*Valmieras novada dati analizēti, ņemot vērā 2021. gada administratīvi teritoriālo reformu. Šajā pārskatā par Valmieras novadu ietverti dati par astoņām administratīvajām vienībām līdz 2021. gada 30. jūnijam – Valmieru, Beverīnas novadu, Burtnieku novadu, Kocēnu novadu, Mazsalacas novadu, Naukšēnu novadu, Rūjienas novadu, Strenču novadu.

**Salīdzināts ar vidējo rādītāju valstī.

Statistikas dati no “Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra” par saslimstību ar onkoloģiskajām slimībām par 2018. un 2019. gadu ir provizoriski, bet par 2020. - 2022. gadu būs pieejami pēc pilnvērtīgas e-veselības informācijas sistēmas darbības nodrošināšanas un datu ievades pabeigšanas.

Tabulā attēloti jaunākie (2022. gads) veselību raksturojoši rādītāji **Valmieras novadā** salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums. Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

- 🔴 Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī
- 🟢 Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī
- ⚪ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī
- sarkans – negatīvs rādītājs
- zaļš – pozitīvs rādītājs
- oranžs – neitrāls rādītājs

	Rādītājs	Vidēji Latvijā	Valmieras novadā	Tendence periodā Valmieras novadā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	1 Dzimstība	8,5	9,4		🔴
	2 Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem*	606	465		🟢
	3 Cukura diabēta pacientu relatīvais skaits	5207	4712		🔴
	4 Saslimstība ar HIV	12,2	**	-	-
	5 Saslimstība ar AIDS	3,1	**	-	-
	6 Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	55,4	75,2		🟢
	7 Saslimstība ar laimboreliozī	14,5	51,5		🟢
	8 Saslimstība ar ērcu encefalītu	13,4	**		🔴
	9 Saslimstība ar Covid-19	37 118	32 846	-	🟢
	10 Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	0,6	**		🔴
	11 Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	26,5	21,8		🟡
	12 Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g), %	4,3	4,7		🟢
	13 Ārstu relatīvais skaits	33,9	34,6		⚪
	14 Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	10,4	9,5		🔴
	15 Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	6,1/0,06	5,9/0,09		🟡/🟢
Mirstība	16 Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	839	982		🟢
	17 Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	310	311		⚪
	18 Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	77,4	99,0		🟢
	19 Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	63,4	51,5		🔴
	20 Perinatālā mirstība	5,7	8,4		🟢
	21 Zīdaiņu mirstība	2,4	6,3**		🟢
	22 Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g. v.	5813	6164		🟢

Piezīmes: 1 Uz 1000 iedzīvotāju; 2 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 3 Uz 100 000 iedzīvotāju; 4-8 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 9 Gadījumu skaits gadā, uz 100 000 iedzīvotāju; 10-11 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 12 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 13 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidentiem, uz 10 000 iedzīvotāju; 14 Uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 1 iedzīvotāju; 16-19 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 20 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 21 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 22 Uz 100 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1 CSP; 2-4 PREDĀ, SPKC; 5-8 VISUMS, SPKC; 9 EGRIS, SPKC; 10-12 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 13-14 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 15 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 16-22 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

* 2017. gada dati

** Mazāk par 5 gadījumiem gadā

Situācijas apraksts

2021. gada administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tika apvienotas astoņas administratīvi teritoriālās vienības – bijušais Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču novads, kā arī Valmiera – un izveidots vienots Valmieras novads ar centru Valmieras pilsētā. Iedzīvotāju skaita ziņā jaunizveidotais Valmieras novads ir otrs lielākais Latvijas novads (aiz Ogres novada) un tajā dzīvo 2,7% Latvijas iedzīvotāju; apmēram puse novada iedzīvotāju (2022. gada beigās 49%) dzīvo Valmierā. Demogrāfiskās slodzes līmenis¹ Valmieras novadā ir augstāks nekā vidēji valstī – 2022. gadā rādītājs bija 653 (vidēji Latvijā 622). Līdzīgi kā citviet Latvijā, arī Valmieras novadā iedzīvotāju skaits dinamiskā samazinās – kopš 2011. gada iedzīvotāju skaits šajā teritorijā ir samazinājies par apmēram 14,4% jeb par 7 tūkstošiem iedzīvotāju. Salīdzinoši Latvijā kopumā šajā laika periodā iedzīvotāju skaits samazinājies par 9,6%. Šāda atšķirība dinamiskā skaidrojama ar iedzīvotāju skaita ataudzes nepietiekamību – ik gadu Valmieras novadā nomirst gandrīz divreiz vairāk iedzīvotāju nekā piedzimst, tāpat vērojama iedzīvotāju migrācija prom no lauku reģioniem uz lielajām pilsētām.

Dzimumstība Valmieras novadā ir līdzīga kā vidēji valstī; 2016. gadā reģistrēta augstākā dzimumstība kopš 2011. gada, bet 2022. gadā – zemākā (skat. 2. attēlu). Vidēji gadā Valmieras novadā piedzimst ap 500 mazuļu, tomēr 2016. gadā, kad arī valstī kopumā tika reģistrēts lielākais jaundzimušo skaits, reģistrēti 610 jaundzimušie. 2022. gadā gan Latvijā, gan Valmieras novadā tika reģistrēts vismazākais jaundzimušo skaits visā aplūkotajā periodā – Valmieras novadā piedzima vien 475 mazuļi. Nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu skaits Valmieras novadā dinamiskā ir svārstīgs, no 2 līdz 11 mazuļiem gadā; 2022. gadā reģistrēti mazāk nekā 3 gadījumi. Augstākais nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu skaits tika reģistrēts 2012. gadā – 11 mazuļi (1,95% no visiem dzimušajiem). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) dinamiskā svārstās, 2022. gadā šis rādītājs bija 4,7% (vidēji valstī 4,3%). **Perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie) un **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Valmieras novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu).

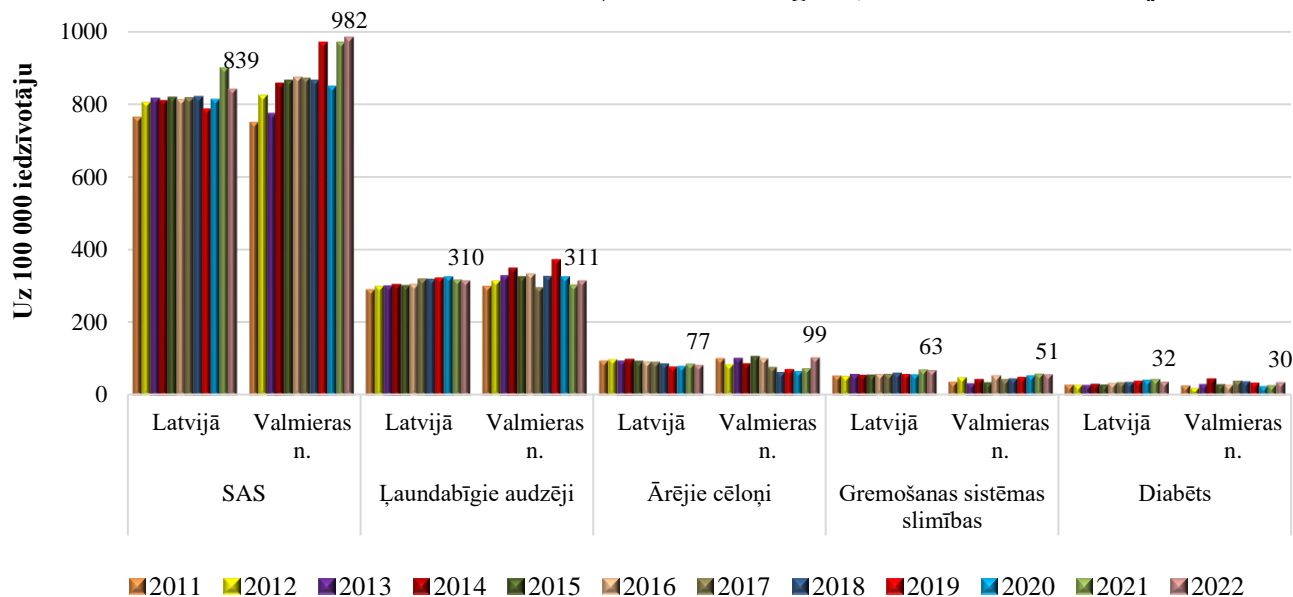
3. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2022. gadā, īpatsvars procentos

Galvenie nāves cēloņi Valmieras novadā, tāpat kā Latvijā kopumā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2022. g. Valmieras novadā 55% no visiem mirušajiem) un ļaundabīgie audzēji (17%). Trešā būtiskākā nāves cēloņu grupa ir ārējie nāves cēloņi (5,5%) (skat. 3. un 4. attēlu).

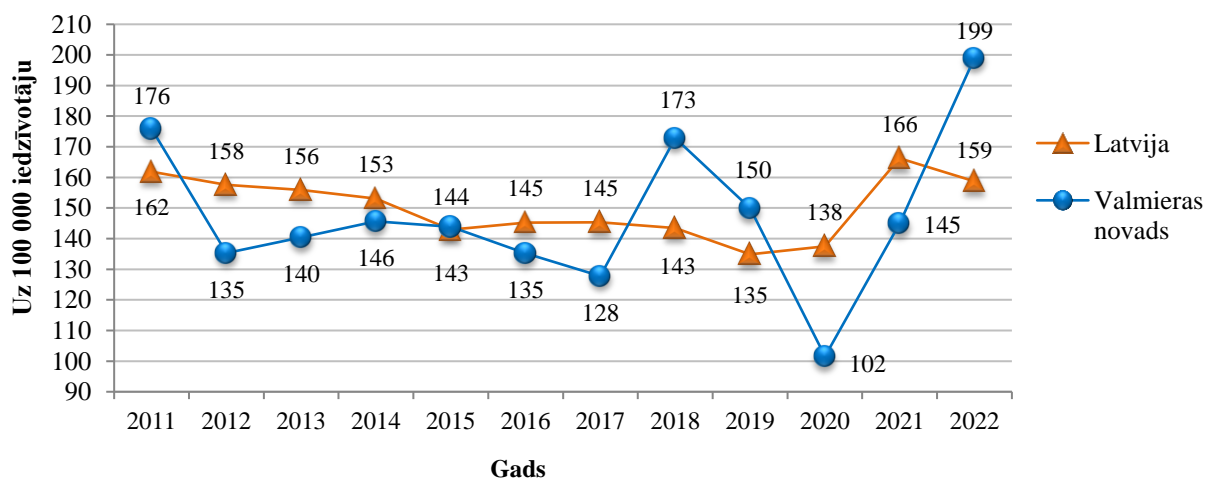
¹ Rādītājs, kas raksturo bērnu (0-14 g.v.) un pensijas vecuma (65+ g.v.) iedzīvotāju skaita attiecību pret darbības vecuma iedzīvotājiem (15-64 g.v.). Rādītāju izsaka uz 1000 iedzīvotāju.

4. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2011.-2022. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

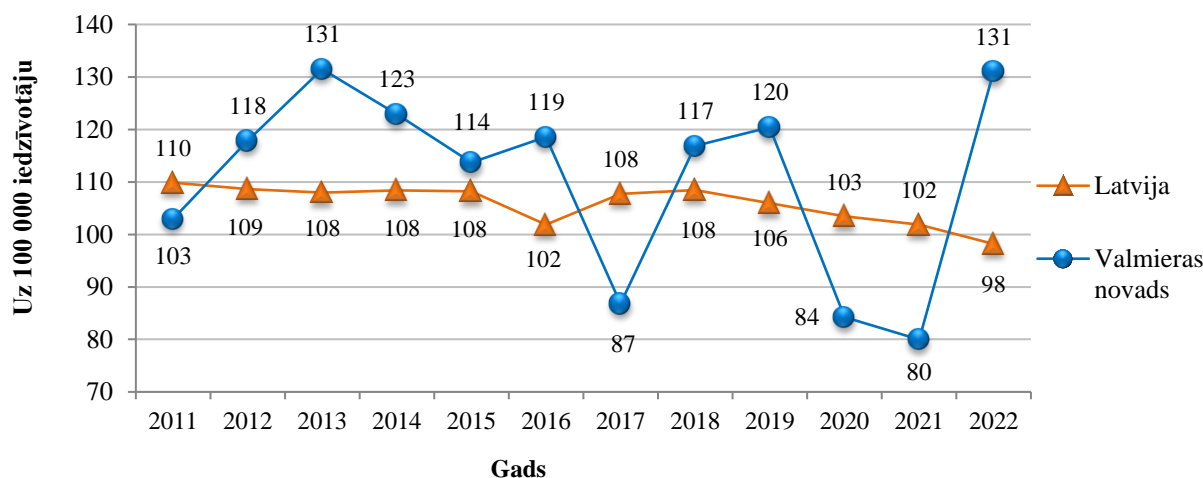
Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS) Valmieras novadā ir augsta un veido 55% no visiem nāves cēloņiem. Pēdējos gados mirstība ir pieaugusi, 2022. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 15%, un šis ir augstākais rādītājs visā periodā (skat. 4. attēlu). Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 gadu vecumam) no SAS Valmieras novadā dinamikā ir mainīga, gan esot zemākai (2012.-2014. gads, 2016.-2017. gads, 2020. gads), gan esot daudz augstākai (2011. gads, 2018.-2019. gads, 2022. gads) nekā vidēji valstī. 2022. gadā strauji pieaugusi priekšlaicīga mirstība, pārsniedzot iepriekšējā gada rādītāju par 37% (skat. 5. attēlu).

5.attēls. Priekšlaicīga mirstība no SAS 2011.-2022. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Ļaundabīgie audzēji ir otrs biežākais nāves cēlonis kā Latvijā, tā Valmieras novadā. **Mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem** Valmieras novadā 2022. gadā bija līdzīga kā vidēji valstī (skat. 4. attēlu). Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 g.v.) no ļaundabīgajiem audzējiem Valmieras novadā dinamikā svārstās; 2022. gadā tā strauji pieaugusi, pārsniedzot gan iepriekšējā gada rādītāju, gan vidējo rādītāju valstī (skat. 6. attēlu).

6.attēls. Priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem 2011.-2022. gadā,
uz 100 000 iedzīvotāju

Augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā Valmieras novadā, līdzīgi kā Latvijā kopumā, ir no bronhu un plaušu audzēja, prostatas audzēja vīriešiem un resnās, sigmoidveida un taisnās zarnas audzējiem. Dinamikā rādītāji ir mainīgi, 2022. gadā reģistrēts mirstības pieaugums atsevišķās onkoloģisko saslimšanu grupās (resnās, sigmoidveida un taisnās zarnas audzēji, ādas audzēji, kuņģa audzējs), bet citās – samazinājums (prostatas vēzis, dzemdes kakla vēzis sievietēm, limfoīdo, asinsrades un radniecīgo audu audzēji).

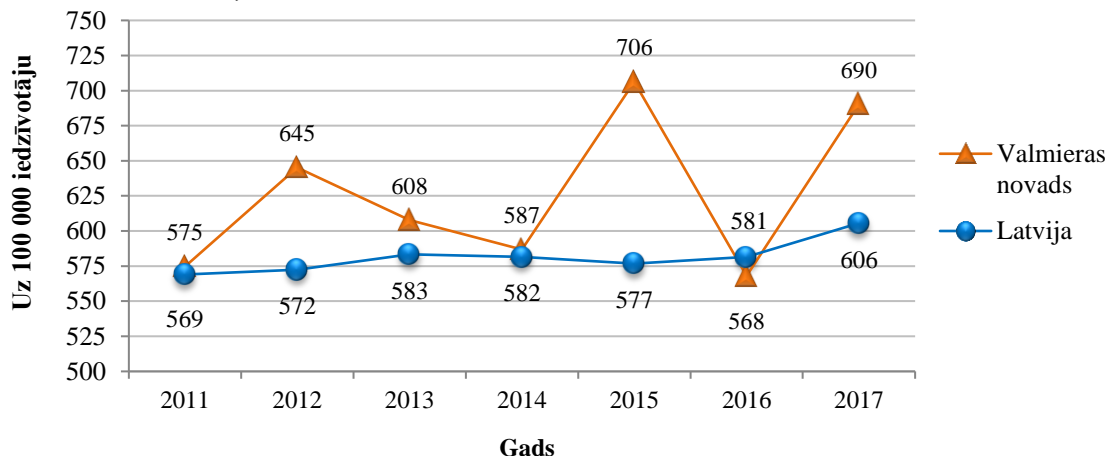
Valmieras novadā mirstība no bronhu un plaušu audzējiem ir līdzīga kā vidēji valstī, 2022. gadā 45,5 gadījumi uz 100 000 iedz. (vid LV 47,8 gad.). Iepriekšējos gados mirstība no bronhu un plaušu audzēja bija samērā līdzīga, izņemot 2019. gadu, kad reģistrēti 77,5 gadījumi uz 100 000 iedz., pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 63%. Gan Latvijā, gan Valmieras novadā mirstība ir daudz augstāka vīriešiem (5:1) nekā sievietēm.

Mirstība no prostatas audzēja vīriešiem Latvijā ir starp galvenajiem nāves cēloņiem ļaundabīgo audzēju grupā; pārsvarā tas skar vīriešus vecuma grupā virs 70 gadiem (~80% no visiem mirušajiem). Valmieras novadā mirstība no šiem audzējiem ir svārstīga, pēdējos trīs gadus samazinās, 2022. gadā samazinājusies līdz 38,4 gad. uz 100 000 iedz., sagalabājoties zem vidējā rādītāja valstī (48,6).

Resnās, sigmoidveida un taisnās zarnas audzēji ir trešais biežākais nāves cēlonis onkoloģisko slimību grupā Valmieras novadā. Dinamikā rādītājs ir mainīgs, bez noteiktas tendences, atsevišķos gados tas bija gan virs, gan zem vidējā rādītāja valstī. 2022. gadā mirušo skaits pieaudzis par 51%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 23% (Valmieras novadā 41,6 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 33,9 gad.).

Mirstības no ļaundabīgajiem audzējiem rādītāji jāvērtē kopā ar saslimstības līmeni. Lai gan pēdējos gados datu ievades kvalitāte neatļauj interpretēt jaunākos onkoloģijas datus, konkrētā reģionā biežāk reģistrētās onkoloģiskās slimības ir nemainīgas gadu no gada. Līdz 2017. gadam **saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem** Valmieras novadā bija līdzīga vai augstāka nekā vidēji valstī (skat. 7. attēlu), ik gadu reģistrējot apmēram 350 jaunus saslimšanas gadījumus ar kādu onkoloģisku slimību. Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem līdz 64 gadu vecumam Valmieras novadā bija līdzīga vai nedaudz zemāka nekā vidēji valstī, 2017. gadā – par 4,7% (Valmieras novadā 280 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 294).

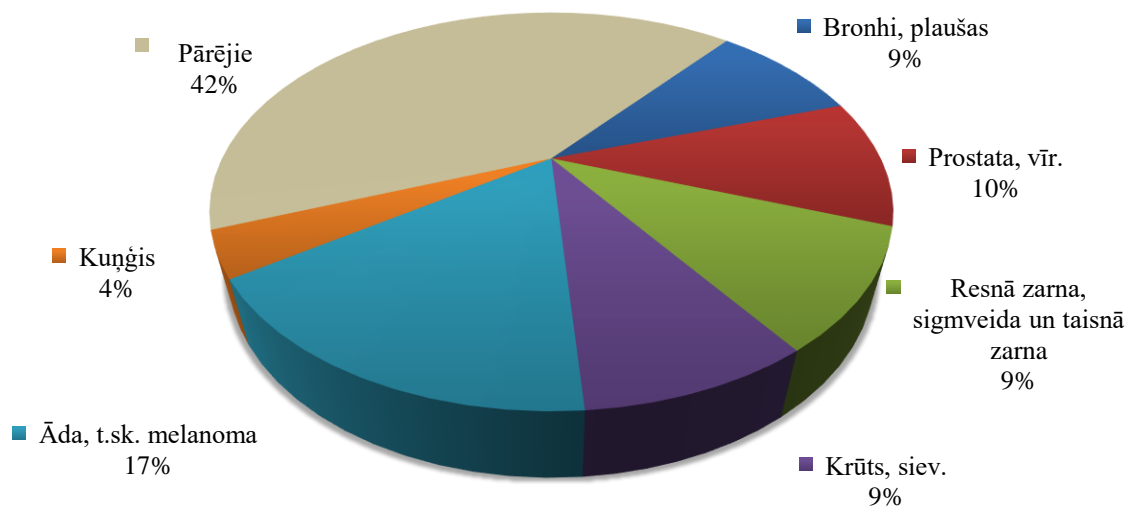
7. attēls. Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem 2011.-2017. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju*

* Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuriem diagnosticētas onkoloģiskās slimības, 2018. gadā tika iekļauts e-veselības informācijas sistēmā, kuras pārzinis ir NVD. Statistikas dati par 2018. un 2019. gadu ir provizoriski un nav izmantojami interpretācijai, bet par 2020.-2022. gadu nebūs pieejami līdz pilnvērtīgai e-veselības informācijas sistēmas darbības nodrošināšanai un datu ievades reģistrā pabeigšanai.

Līdzīgi kā vidēji Latvijā, biežāk diagnosticētie audzēji Valmieras novadā bija ādas audzēji, t.sk. melanoma, prostatas audzējs vīriešiem, bronhu un plaušu audzēji, resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēji un krūts audzējs sievietēm (skat. 8. attēlu).

8. attēls. Biežāk diagnosticēto ļaundabīgo audzēju lokalizāciju īpatsvars Valmieras novadā septiņu gadu periodā (2011.-2017. gads), procentos*

* Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuriem diagnosticētas onkoloģiskās slimības, 2018. gadā tika iekļauts e-veselības informācijas sistēmā, kuras pārzinis ir NVD. Statistikas dati par 2018. un 2019. gadu ir provizoriski un nav izmantojami interpretācijai, bet par 2020.-2022. gadu nebūs pieejami līdz pilnvērtīgai e-veselības informācijas sistēmas darbības nodrošināšanai un datu ievades reģistrā pabeigšanai.

Salīdzinot ar vidējo rādītāju valstī, Valmieras novadā daudz biežāk tiek reģistrēti saslimšanas gadījumi ar ādas audzējiem, t.sk. melanomu. Vidēji Valmieras novadā tiek reģistrēti 50-60 jauni gadījumi gadā, bet 2012. gadā – pat 70; 2017. gadā, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, saslimstība bija 120 gad., kamēr vidēji valstī 87.

2017. gadā Valmieras novadā pieaudzis diagnosticēto saslimšanas gadījumu skaits ar prostatas audzēju vīriešiem (41 gadījums), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 17% (Valmieras novadā 169 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 144). Pēdējos gados saslimstība ar prostatas audzēju vīriešiem bija augstāka nekā vidēji valstī.

Nozīmīga onkoloģiskā saslimšana Valmieras novadā ir krūts audzējs sievietēm. 2017. gadā reģistrēti 35 gadījumi (124 gad. uz 100 000 iedz., vidēji Latvijā – 109).

Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Valmieras novadā dinamikā svārstās, 2022. gadā pieaugusi, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 28% – 99,0 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 77,4) (skat. 4. attēlu). Kopumā 2022. gadā no ārējiem cēloņiem Valmieras novadā mirušas 50 personas, 62% jeb 31 no tām bija jaunākas par 65 gadiem. Bieži vien bojā gājušie bijuši alkohola reibumā – 2022. gadā no visiem bojā gājušajiem ārējo cēloņu dēļ alkohola reibumā bija 28% (14 personas).

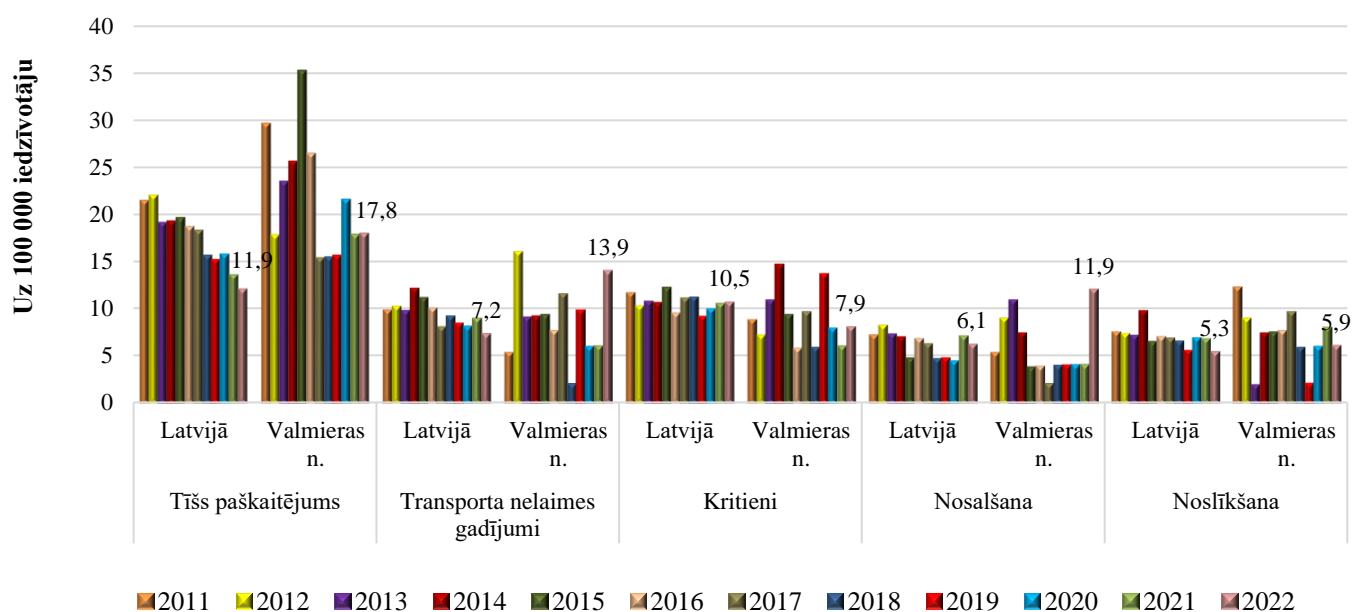
Būtiskākie ārējie nāves cēloņi ir pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, nosalšana. 2022. gadā pieaudzis transporta nelaimes gadījumos bojā gājušo personu skaits (7 gadījumi), sasniedzot pēdējos 10 gados augstāko rādītāju. Tāpat 2022. gadā pieaudzis nosalušo personu skaits (6 gadījumi).

Valmieras novadā reģistrēto pašnāvību skaits, salīdzinot ar vidējo rādītāju Latvijā, ir augstāks, 17,8 gad. uz 100 000 iedz. Augstākais pašnāvību skaits reģistrēts 2015. gadā, kad reģistrēti 19 nāves gadījumi (35,1 gad. uz 100 000 iedz.), bet arī citos gados reģistrēts augstāks pašnāvību skaits nekā vidēji valstī (skat. 9. attēlu).

Transporta nelaimes gadījumos bojā gājušo skaits Valmieras novadā ir atšķirīgs pa gadiem – atsevišķos gados reģistrēti mazāk nekā 3 gadījumi, bet 2012. gadā reģistrēti 9 gadījumi gadā; 2022. gadā bija 7 bojāgājušie (13,9 gad. uz 100 000 iedzīvotāju), kas ir otrs augstākais rādītājs visā periodā.

Citu ārējo nāves cēloņu dēļ mirušie Valmieras novadā ir zem 4 gadījumiem gadā.

9. attēls. Mirstība no izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem 2011.-2022. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Mirstība no **gremošanas sistēmas slimībām** Valmieras novadā ir zemāka nekā vidēji valstī, lai arī ar pieauguma tendenci kopš 2018. gada, tomēr joprojām saglabājoties zemākai nekā vidēji valstī par ~23% (skat. 4. attēlu). Gremošanas sistēmas slimības, it sevišķi ar alkohola lietošanu saistītās, bieži vien ir priekšlaicīgas nāves cēlonis – Valmieras novadā 2022. gadā 34% no visiem mirušajiem bija jaunāki par 65 gadiem. Nozīmīgākais nāves cēlonis gremošanas sistēmas slimību grupā ir alkohola izraisītas aknu slimības, fibroze.

No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Valmieras novadā 2022. gadā ir strauji pieaudzis, salīdzinot ar iepriekšējo gadu – pusotru reizi. Tomēr, salīdzinot ar situāciju vidēji valstī, šis rādītājs ir zemāks – 2022. gadā 428 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 450). Kontrasts starp 2022. gada rādītājiem un situāciju iepriekšējos divos gados skaidrojams ar Covid-19 pandēmijas ietekmi (mazāk reģistrēto gadījumu 2020.-2021. gadā). Kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Valmieras novadā dinamikā pieaug lēnāk nekā vidēji valstī, 2022. gadā sasniedzot 4712 gadījumus uz 100 000 iedz. (vid. LV 5207). Mirstība no cukura diabēta Valmieras novadā ir svārstīga un zemāka nekā vidēji valstī (2022. gadā Valmieras novadā 29,7 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 31,7).

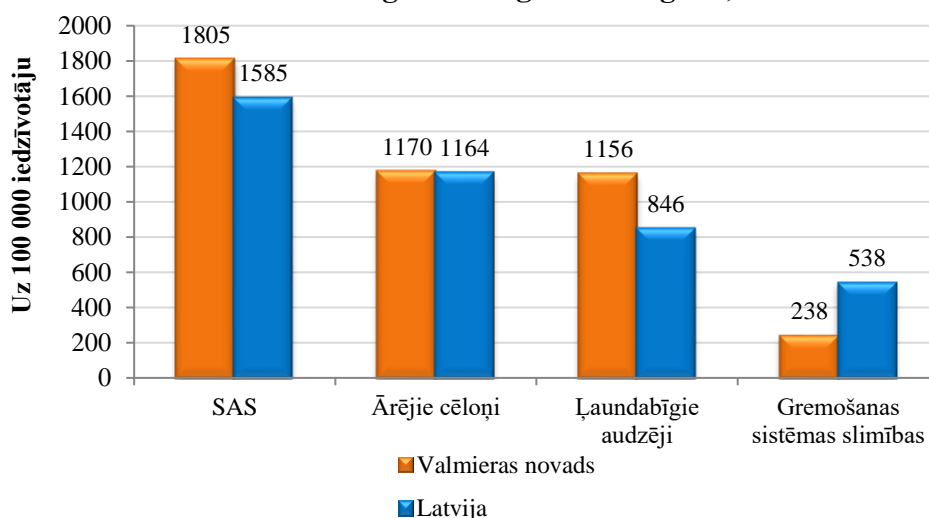
Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – tuberkulozi, jaunatklātu hronisku C hepatītu, laimboreliozu ir augstāka nekā vidēji valstī, bet ar HIV, Covid-19 – zemāka (skat. tabulu). 2021. un 2022. gadā Valmieras novadā nav reģistrēts neviens AIDS gadījums, atsevišķos gados reģistrēti vien daži HIV gadījumi. 2022. gadā krasi pieaudzis saslimušo skaits ar jaunatklātu hronisku C hepatītu, pārsniedzot Latvijas vidējo rādītāju par 26% (Valmieras novadā 75,2 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 55,4) (skat. tabulu); iepriekšējos gados rādītājs bija zemāks nekā vidēji valstī.

Saslimstība ar ērcu pārnēsātajām infekcijas slimībām – ērcu encefalītu un laimboreliozu atšķiras pa gadiem, tomēr ir augstāka nekā vidēji valstī. 2022. gadā nedaudz samazinājusies saslimstība ar laimboreliozu, tāpat saglabājoties augstākai par vidējo rādītāju valstī (skat. tabulu).

Saslimstība ar Covid-19 Valmieras novadā pirmo reizi tika reģistrēta 2020. gada martā; 2022. gadā Valmieras novadā reģistrēti 16 592 inficēšanās gadījumi. Rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, saslimstība Valmieras novadā 2022. gadā bija par 13% zemāka nekā vidēji valstī (skat. tabulu).

2022. gadā **potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG)** rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju Valmieras novadā bija augstāks nekā vidēji valstī – 6164, kamēr vidēji valstī – 5813 (skat. tabulu).

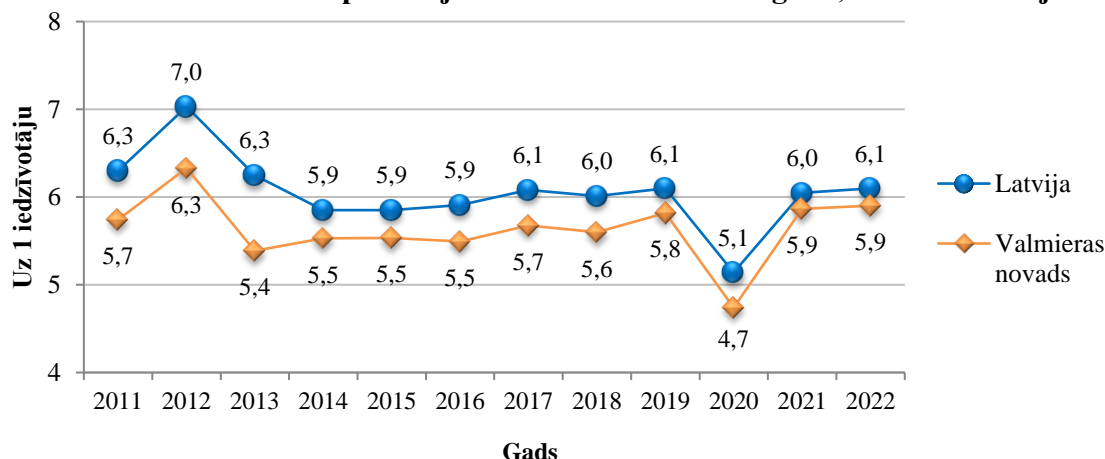
11. attēls. Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g. v. 2022. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu Valmieras novadā tiek zaudēti sirds un asinsvadu sistēmas slimību dēļ – 2022. gadā reģistrēti 1805 zaudēti mūža gadi, rēķinot uz 100 000 iedz. Otrs nozīmīgākais cēlonis, kura dēļ tiek zaudēti daudz mūža gadu, ir ārējie nāves cēloņi. 2022. gadā ārējo cēloņu dēļ zaudēti 1170 mūža gadi, rēķinot uz 100 000 iedz., bet trešajā vietā, tikai nedaudz atpaliekot no otrās – ļaundabīgie audzēji – ar 1156 zaudētiem mūža gadiem uz 100 000 iedz. (skat. 11. attēlu).

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Valmieras novadā ir līdzīgs kā vidēji Latvijā – 2022. gadā Valmieras novadā bija 34,6 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju (kopumā 175 ārsti), vidēji Latvijā 33,9 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju. Ģimenes ārstu, pediatru un internistu skaits, kuri sniedz primārās veselības aprūpes pakalpojumus, ir nedaudz zemāks kā vidēji valstī – 2022. gadā 9,5 uz 10 000 iedzīvotāju, vidēji Latvijā – 10,4. Dinamikā ģimenes ārstu, pediatru un internistu skaits kopš 2011. gada Valmieras novadā nav mainījies.

12. attēls. Ambulatoro apmeklējumu skaits 2011.-2022. gadā, uz 1 iedzīvotāju

Salīdzinot ar 2020. gadu, visā Latvijā, t.sk. Valmieras novadā, 2021. un 2022. gadā ir pieaudzis ambulatoro apmeklējumu skaits (skat. 12. attēlu). Valsts apmaksāto **ambulatoro apmeklējumu skaits** Valmieras novadā (veselības aprūpes iestādes atrašanās vieta) visā periodā ir nedaudz zemāks nekā vidēji valstī; rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2022. gadā bija 5,9 apmeklējumi (vid. LV 6,1). Mājas vizīšu skaits, izsakot uz 1 iedzīvotāju, ir augstāks nekā vidēji valstī (2022. gadā – 0,09 mājas vizītes uz 1 iedzīvotāju, vidēji valstī – 0,06); Pēdējos trīs gados mājas vizīšu skaits ir sarucis. Mājas vizīšu īpatsvars kopējā ambulatorajā aprūpē ir lielāks kā valstī kopumā – 2022. gadā mājas vizītes bija 1,6% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 1,0%).

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

EGRIS – Epidemioloģisko gadījumu reģistrēšanas informācijas sistēma

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma